

DEURNE-ZUID : HEILIGE LODEWIJK VAN MONTFORT , H. PIUS X , SINT-JOZEF EN SINT- ROCHUS.

GEEN KERKDIENTEN ...

Het is ook voor ons belangrijke dat we ons houden aan de regels. Alvast tot 13 december mogen we dus geen Eucharistievieringen doen in onze kerken.

Er mogen wel begrafenissen doorgaan maar het aantal aanwezigen wordt dan wel beperkt tot 15 personen.

We hopen natuurlijk dat we met Kerstmis opnieuw samen kunnen vieren. Wees zelf ook voorzichtig en probeer je echt aan de regels te houden!

TEKST WARD WENE ...

Begraafplaatsen, het kan ook anders. (2)

Na de soms toch ook wel een beetje lugubere ondergrondse begraafplaatsen van de vorige week gaan we nu wel een gans andere toer op. Toen bleek dat dikwijls plaatsgebrek de oorzaak was van het ontstaan van de grote ondergrondse begraafplaatsen. Gelukkig was dat plaatsgebrek niet overal van toepassing. Een voorbeeld hiervan is het gigantisch grote Cimitero monumentale di Stagliena in Genua. Het ligt op een heuvel en met een oppervlakte van meer dan een vierkante kilometer is het een van de grootste in Europa. Het werd aangelegd tussen 1844 en 1851 in de periode toen Napoleon verbood nog te begraven in kerken en gemeenten. Het is een kerkhof vol pracht en praal, met gigantische monumenten en fenomenale beelden. Naast een laatste rustplaats voor de doden is het een ode aan de eeuwigheid van de kunst. Kunst speelde een grote rol in de menselijke gebruiken dat blijkt uit de galleries, trappenhuizen, beelden en kapellen. Vele stijlen kwamen aan bod zoals realisme, symbolisme, art nouveau en art deco al is er nu wel heel veel nood aan restauratie.

Maar gebruik maken van de beschikbare ruimte kan ook op een andere manier. Het kerkhof Skogskyrkogarden, het boskerkhof, in Enshede, een buitenwijk van Stockholm in Zweden, ligt in een omgeving van grindgroeven overgroeid door pijnbomen. De bodem is dan ook zeer onregelmatig. Het is ontstaan tussen 1917 en 1940. Het werd ontworpen door twee jonge architecten Gunnar Asplund en Sigurd Lewerentz. Architectuur en landschap zijn prachtig met elkaar gecombineerd. De begraafplaats is romantisch en naturalistisch. De bossen zijn in hun oorspronkelijke staat bewaard. De graven liggen in de bossen en de architecten werden geïnspireerd door elementen uit de oudheid zoals straten en gebouwen uit Pompeii. Verder bouwden ze er de Geloof, Hoop en Heilig Kruiskapel, de Boskapel en de Opstandingskapel. Er is een groot granieten kruis. Het kruis is hier een symbool voor de cirkel van leven en dood. Er is ook een meditatiebos. Tienduizenden mensen liggen er begraven. In 1994 is het kerkhof opgenomen als werelderfgoed. Deze

creatie heeft grote invloed gehad op het ontwerpen van kerkhoven over heel de wereld zoals bijvoorbeeld het Waldfriedhof in Berlijn.

Het Neptune Memorial Reef in Florida is een onderwatercolumbarium, een groot kunstmatig rif gelegen op 5,2 km van de kust, ten oosten van Key Biscayne, 12 meter onder de zeespiegel. Het idee was van Garry Levine en de kunstenaar Kim Brandell maakte er het Atlantis Reef Project van. Je moet dan ook kunnen duiken om het te bezoeken. Het is een onderwater crematietuin met kunstwerken die gemaakt zijn uit de as van overledenen vermengd met cement. Als voorbeeld dienden artistieke veronderstellingen over de verloren stad Atlantis. Het is zo gebouwd dat het de groei van koraal en nautisch leven bevordert. Er leven nu meer dan 1000 planten en diersoorten in het rif. Vroeger was er geen leven. Het is een respectvolle rustplaats voor vele mensen die een speciale band hadden met de zee.

De begraafplaats in Lissabon, Cemitério dos Prazeres, werd in 1833 aangelegd op de plaats waar een landgoed lag met de naam landgoed van plezier, nadat er duizenden mensen waren gestorven bij een cholera epidemie. Het kerkhof is twintig hectaren groot. Het is aangelegd als een dorp met vele padjes, statische cypressen, beeldjes van engeltjes en huisjes met deuren en gordijntjes aan de ramen. Een ministad voor de doden. Men kan in de huisjes binnenkijken. Op schabben aan de muren staan aan weerskanten de grafkisten van de familieleden, soms op elkaar gestapeld. In het midden is er vaak een altaartje. Beroepssymbolen zeggen iets over de overledene, een kanon voor een officier, een anker voor een kapitein, een weegschaal voor een rechter, enz. De familiehuisjes worden soms onderling verkocht. Op het kerkhof bevindt zich ook het grootste familiegraf van Europa. Het is het graf van de familie Pedro de Sousa Holstein een van de belangrijkste Portugese staatslieden die leefde van 1781 tot 1850. Het graf is een tempel gebaseerd op deze van Solomo en de Egyptische piramiden. In het graf liggen 200 familieleden begraven. The Merry Cemetery, is een begraafplaats in het dorp Sapanta, in de provincie Maramures in Roemenië. Het is een voorbeeld van een vrolijk kerkhof. Op het kerkhof staan eikenhouten kruisen met blauw als basiskleur, het blauw staat voor hoop en vrijheid, maar verder wordt er ook gewerkt met de meest bonte kleuren. Op de kruisen worden op een originele en poëtische manier met afbeeldingen en ludieke tekstjes, de mensen beschreven die er begraven liggen. De reden van overlijden is door middel van een tekening en tekst op de achterzijde van het kruis vastgelegd, soms zeer komisch, soms sarcastisch. Sinds 1935 voorzag Ion Patras 300 kruisen met het levensverhaal van de overledene. Na zijn dood in 1977 heeft zijn leerling Vasile Stan, zijn werk overgenomen. Ion Patras heeft vlak voor zijn dood zijn eigen kruis geschilderd.

Tot slot een voorbeeld van zo'n graftekst.

“Hij hield van het leven, van pruimenjenever, maar van de vrouwen nog het meest.”

Kerkhoven kunnen heel speciaal zijn.

Ward Wené.

HEILIGE PIUS X.

**EEN BOODSCHAP VAN EDDY VAN WAELDEREN.
BEZIELING VOOR MENSEN VAN VLEES EN BLOED.**

Deze omschrijving van spiritualiteit vond ik bij Jurgen Beumer en is mij heel dierbaar. Want het zogenaamde 'geestelijk leven' heeft ook alles te maken met ons lijfelijk bestaan. Die 'spirit' wordt niet gekweekt in een aparte religieuze serre maar midden in het gewoel van ons dagelijks leven. Het is niet alleen zaak van mooie idealen en inspirerende teksten maar vraagt een voortdurende aarding in wat Anselm Grün een 'spiritualiteit van beneden' noemt: met de twee voeten op de aardse grond. Er bestaat geen 'spiritual bypassing' zegt hij. Je kan niet even een overbrugging maken zoals met een verstopte slagader. Neen, waarachtige spiritualiteit gaat dwars door ons janken en zuchten, ons verlangen en hopen. Maar daarbij willen we onze 'ziel' niet kwijtraken. En dat woord verwijst naar het meest eigene, het ongrijpbare centrum van de mens. Daar waar wij geraakt worden door de levensbron, waar onze diepste drive en veerkracht ligt en waar de echte beslissingen vallen, de plek van waaruit ons leven richting en doel krijgt. Bezieling is op zoek gaan naar die bronvering, naar die geheime plek diep in ons, waar alle creativiteit ontspringt. Maar we doen dat als mensen van vlees en bloed. We dragen deze schat in broze aarden vaten. De mens kan ook 'zijn ziel verkopen' of averij oplopen aan zijn ziel. Zegt het evangelie niet: 'Wat baat het een mens de hele wereld te winnen en aan zijn ziel schade te lijden' (Mc 8, 36). Maar anderzijds zingen wij toch ook: 'Geef leven aan mijn ziel, wees Gij mijn lied' (ZJ 567) en elders: 'Gij zijt toch zelf de ziel van mijn gebeden' (ZJ 924)

Maar laten we deze beschouwingen eens even toetsen aan het heel concrete levensverhaal van een gekende persoon: Etty Hillesum. Haar nagelaten geschriften confronteren de lezer met een ongecensureerd en bij momenten irriterend eerlijk avontuur van een vrouw van vlees en bloed op zoek naar een diepere bezieling in haar leven. Etty is laat volwassen geworden. "Ze kan af en toe behoorlijk pathetisch en broeierig uit de hoek komen – schrijft Maria ter Steeg – vooral in het eerste deel van haar dagboeken. Ze zwelgt in haar stemmingen en haar lichamelijke kwaaltjes – niet om aan te horen." Maar achter haar bureau leest en schrijft zij haar ziel bij elkaar. Al schrijvend probeert ze greep te krijgen op de voortdurende wisselingen, op haar mateloosheid, op de ziektekiemen die van huis uit in haar rondwalen. Woorden helpen haar ook om greep te krijgen op de verschrikkingen die zich voor joodse mensen aandienen.

'Een beeldhouwster van de ziel' noemt Denise de Costa haar. En zelf schreef ze 'Ik bedrijf a.h.w. vormende arbeid, kunstenaarsarbeid aan mijn zieleleven' (496) Die ziel wil Etty gaan bewonen en cultiveren, want die ziel is vaak verstopt. Julius Spier noemt zij 'de geboortehelper van mijn ziel'. Als ze zich teveel in uiterlijkheden verliest, raakt ze vervreemd van die 'onderstroom', dat diepe innerlijke leven, dat heel haar wezen doorstraalt en kracht geeft. Maar tegelijk wil ze 'vol blijven leven' met heel haar temperament, ook met haar stemmingen en haar vrijgevochten erotiek.

'Volledig leven, naar buiten en naar binnen, niets van de uiterlijke realiteit opofferen, ter wille van het innerlijke en ook niet andersom, ziehier een schone taak' (56). Ze zoekt voortdurend naar een harmonie tussen lichaam en ziel. Soms leven die op gespannen voet, dan weer is er een voortdurende wisselwerking. 'Zodra er iets stukt in de ziel, zit het ook in het lichaam' (128) Anderzijds herkent zij maar al te zeer de invloed van lichamelijke gesteldheid op zielstoestanden.

Etty heel een hele weg afgelegd. Je kan het nalezen in de verzamelde geschriften: Etty. De nagelaten geschriften van Etty Hillesum 1941-1943, Uitgeverij Balans 1986, vanaf de zesde herziene en aangevulde uitgave Het Werk genoemd. Men kan er niet naast kijken hoe zij onder dramatische omstandigheden een uiterst intense groei heeft doorgemaakt naar overgave als levenshouding. Zo kon zij op het einde van haar leven schrijven vanuit Westerbork:

“Dikwijls, wanneer ik daar rondliep in Westerbork, tussen de rumoerende en kibbelende en actieve, veel te actieve leden van de Joodse Raad, dan dacht ik: ach, laat mij maar een stukje ziel van jullie zijn. Laat ik maar de opvangbarak zijn van het betere in jullie, dat er toch zeker in ieder van jullie is. Ik hoef niet zoveel te *doen*. Ik wil er alleen maar *zijn*. Laat mij in dit lichaam maar de ziel zijn.” (547)

Eddy

SINT-JOZEF

BEZINNING NOVEMBER

November huivert in klamme dagen.
De zomer wordt gedooft en de winter is nakend.
November raakt de rand tussen hier en de overkant.
Naar die overkant gingen onze geliefden ons voor.
Kleuren paars en wit symboliseren droefenis.
Klokken luiden en woordeloos verkondigen ze
de pijn van het afscheid.
Kaarsen branden als vlamme getuigen
dat sterven leven is.
Bloemen, zachtjes bewogen door een herfstwind, zeggen ons wat liefde is.
Woorden, fluisterend gesproken
om een mens die niet meer is.
Dierbaren zijn gestorven,
maar we weten en geloven dat deze mensen leven, dicht bij God.

SINT-ROCHUS.

EEN BERICHT VAN PAROCHIE H. DRIEVULDIGHEID ...

Beste vrienden,

Onze geliefde herder **Tuur Ribbens** is gestorven. Op 3 november doofde zijn levenslicht om straks weer bij ons op te Lichten. Het zal voor velen in onze gemeenschap een triest nieuws zijn. Hij was zolang de animator van onze lokale pastoraal als pastoor en als deken.

Maar tegelijk – als je aan Tuur begint te denken – is er ook vreugde in onze ogen en onze harten. Want wat was het goed hem te mogen ontmoeten en kennen.

Ik deed aan de familie het voorstel om allerhande getuigenissen over en woorden van dank aan Tuur te verzamelen. Zij zullen dat dan ook een plaats geven in de uitvaartliturgie. Die zal binnenkort plaatsvinden. De kennisgeving volgt nog.

De familie vraagt ook een suggestie voor een Evangelielezing die passend zou zijn bij Tuur. Ook dat mag je laten weten.

Je mag je **woorden voor Tuur** sturen naar dit adres: zodara@hotmail.com Ik zal die dan gezamenlijk bezorgen aan de familie.

Als je dat liever niet doet langs deze weg, dan wacht je best het overlijdensbericht af om een ook een rechtstreekse groet te sturen aan de familie.

Bedankt voor jullie medewerking.
Namens het Parochieteam,
Didier

GEEN PAROCHIERAAD .

De parochieraad die gepland was voor 18 november kan o.w.v. gekende redenen niet doorgaan.
Hopelijk komt er vlug een vaccin.

BLIJF VOLHOUDEN EN WEES VOORZICHTIG ...

Het is natuurlijk spijtig dat we gedurende enkele weken geen vieringen meer kunnen hebben in onze kerk.
Er blijven natuurlijk mogelijkheden om op TV een viering te volgen of om thuis te bidden en ons verbonden te voelen met elkaar.
We denken ook aan jullie en wensen je een heel goede gezondheid toe.

IRENE BEZORGDE ME DEZE TEKST

(waarvoor Dank)

VAN KIJKEN NAAR ZIEN

Als ik blijf kijken
zoals ik altijd heb gekeken,
blijf denken
zoals ik altijd heb gedacht

Als ik blijf denken
zoals ik altijd heb gedacht,
blijf geloven

wat ik altijd heb geloofd.

Als ik blijf geloven
wat ik altijd heb geloofd,
blijf doen
zoals ik altijd heb gedaan.

Als ik blijf doen
zoals ik altijd heb gedaan,
blijft me overkomen
wat mij overkomt;

Maar als ik mijn ogen sluit
en voel mijn ware zelf van binnen
dan kom ik deze cirkel uit
en kan ik steeds opnieuw beginnen.

Perikles

van Irene

EEN BOODSCHAP VAN GERARD ZUIDBERG.

Jij die kwetsbaar bent in mensen
Jij die je laat raken
door wat onze aarde wordt aangedaan
Jij die zoekt naar mensen
met een hart voor gerechtigheid
wil mij bewaren als ik de strijd moe word
houd in mij levend de verontwaardiging om wat misgaat
houd in mij de hoop brandend
houd mij in beweging in mijn zoeken naar wegen
en laat me nooit berusten in afbraak en vernietiging,
dat het leven mij door alles heen
lief mag blijven

naar Gerard Zuidberg